

**PARASOSIAALISET SUHTEET FANIN JA ARTISTIN
VÄLILLÄ SOSIAALISESSA MEDIASSA**
”Kuunnellessani lempiartistiani koen olevani vähemmän yksinäinen”

Lotta Saarela
Kandidaatintutkielma
Musiikkitiede
Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2024

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Lotta Saarela	
Työn nimi Parasosiaaliset suhteet fanin ja artistin välillä sosiaalisessa mediassa – ”Kuunnellessani lempiartistiani koen olevani vähemmän yksinäinen”	
Oppiaine Musiikkitiede	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Kevät 2024	Sivumäärä 16
Tiivistelmä <p>Artistien ja fanien väliset suhteet ovat lähihistoriassamme kehittyneet jossain määrin arkisemmiksi ja siirtyneet osittain sosiaalisen median puolelle. Parasosiaalisilla suhteilla tarkoitetaan fanin kokemaa yksipuolista kiintyneisyyttä artistia kohti. Parasosiaalista suhdetta kokeva fani voi nähdä artistin jopa ystävänsä. Parasosiaaliset suhteet eivät ole sosiaalisen median aikaansaannosta, vaan niiden esiintymistä on tutkittu jo vuosikymmeniä eri medioissa, kuten niiden perinteisissä esiintymispaikoissa eli televisiossa ja radiossa.</p> <p>Koska sosiaalinen media on vielä suhteellisen uusi ilmiö, on sen vaikutuksia ihmisiin tärkeää tutkia. Sekä parasosiaalisilla suhteilla, että sosiaalisella medialla on omat vaikutuksensa ihmisten yksinäisyyden tunteeseen ja niiden yhdessä ilmaantumisesta on tutkittu vielä melko niukasti. Tämän kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena onkin vetää yhteen aiempaa tutkimusta sosiaalisen median, musiikin ja parasosiaalisten suhteiden vaikutuksesta fanien kokemaan yksinäisyyteen.</p> <p>Parasosiaaliset suhteet todistetusti lievittävät yksinäisyyden tunnetta hetkellisesti, mutta eivät ole pitkäaikainen ratkaisu ongelmiin, sillä kyseessä on ennemminkin väliaikainen helpotus. Tämän tiedon valossa voidaan päätellä, että fanit hyötyvät parasosiaalisista suhteista ja ne voivat olla sopivissa määrin hyväksi heidän hyvinvoinnilleen. Ei kuitenkaan pidä unohtaa sosiaalisen median haittavaikutuksia ihmisten hyvinvointiin, vaikka se pienissä määrissä voikin tukea sitä.</p> <p>Tutkimuskysymyksenä esitetään: ”Miten artistin ja fanin välinen parasosiaalinen suhde vaikuttaa fanin kokemaan yksinäisyyden tunteeseen?”. Tätä selvitetään narratiivisella kirjallisuuskatsauksella tarkastellen aiempaa median tutkimusta ja tekemällä siitä synteisiä.</p>	
Asiasanat Parasosiaalinen suhde, vuorovaikutus, yksinäisyys	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	IHMISEN SOSIAALISET TARPEET, MUSIIKKI JA SOSIAALINEN MEDIA	3
2.1	Ihmisen sosiaaliset tarpeet	3
2.2	Yksinäisyys.....	4
2.3	Musiikki ja yksinäisyys	5
2.4	Sosiaalinen media ja yksinäisyys	6
3	PARASOSIAALISET SUHTEET	8
3.1	Parasosiaalisten suhteiden kehittyminen	9
3.2	Parasosiaalisten suhteiden vaikutus yksinäisyyteen	10
4	PARASOSIAALISET SUHTEET, FANIT, SOSIAALINEN MEDIA JA YKSINÄISYYS	11
4.1	Artistien vaikutus faneihin sosiaalisessa mediassa	12
5	YHTEENVETO JA POHDINTA.....	14
	LÄHTEET	17

1 JOHDANTO

Julkisuuden henkilöt ovat mediassa tiiviisti seurattuja hahmoja, joiden elämän virstanpylväät ovat uutisoitavia asioita muulle maailmalle. Monesti yhden julkisuudessa esillä olevan ihmisen elämäntunteet tiedetään median ansiosta laajasti, mutta samalla tämä julkisuuden hahmo ei edes tiedä näiden hänen elämänsä seuraavien ihmisten olemassaolosta. *Parasosiaalisella suhteella* viitataan yksipuoliseen yhteydentunteeseen julkisesti esiintyvää henkilöä kohtaan (Martin, 2023). Parasosiaalisen suhteen käsitteen esitteli ensimmäisen kerran Horton ja Wohl 1950-luvulla, he määrittivät parasosiaalisen suhteen illuusiona kasvokkaisesta suhteesta (1956, s. 215). Parasosiaalinen suhde voi kehittyä fiktionaalisiin hahmoihin, julkisuuden henkilöihin sekä jopa piirrettyihin hahmoihin (Kurtin ym., 2019, s. 31). *Fani* on tietyn harrastuksen tai viihteen innokas seuraaja eli henkilö, joka on kiinnostunut tietyistä henkilöistä tai asiasta (Oxford English Dictionary, 2023). Käsitteellä fani viitataan tässä tutkielmassa musiikkiartistin kuuntelijakuntaan kuuluvaan jäseneseen, joka on kiinnostunut artistin musiikista sekä seuraa artistin elämää enemmän kuin asiaan perehtymättömät.

Sosiaalinen media on internetissä tapahtuvan joukkoviestinnän muoto (Britannica, 2024), joka on vakiintunut suuren osan ihmisistä arkielämään lähivuosisikymmenien aikana teknologian vauhdikkaan kehityksen myötä. Koska sosiaalinen media on vielä suhteellisen uusi ilmiö, ei sen vaikutuksia ihmisiin vielä täysin tunneta. Myös fanien ja artistin välinen vuorovaikutus on siirtynyt koko ajan mitä suuremmalla tasolla sosiaalisen median puolelle, mikä tarkoittaa sitä, että näitä muuttuvia suhteita ja niiden vaikutuksia ihmisiin on tärkeää tutkia. Artistin henkilökohtaisen sosiaalisen median käytön lisäksi fanit saavat sisältöä artistiin liittyen mediassa muun muassa haastatteluiden sekä musiikkivideoiden kautta. Myös *yksinäisyys* ja *syrjäytyminen* ovat ajankohtaisia yhteiskunnan ongelmia, joihin sosiaalinen media liittyy vahvasti. Kun vuorovaikutussuhteita siirtyy sosiaalisen median puolelle ikään kuin virtuaalisiksi suhteiksi, on sillä oletettavasti vaikutuksensa ihmisten hyvinvointiin.

Tässä narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa tarkastellaan musiikkiartistin ja kuuntelijan välisiä parasosiaalisia suhteita. Tutkielmassa tarkastellaan kuvailevalla

tutkimusotteella, miten parasosiaaliset suhteet näkyvät sosiaalisessa mediassa ja miten sosiaalinen media vaikuttaa parasosiaalisten suhteiden muodostumiseen. Lisäksi tarkastellaan näiden vaikutuksia fanin kokemaan yksinäisyyteen. Tässä tutkielmassa keskitytään tarkastelemaan musiikin vaikutuksia fanien kokemaan yksinäisyyteen musiikkia kuuntelemalla ja parasosiaalisten suhteiden kautta, joten yhteisö- ja muu yhteisöllinen musiikkitoiminta jää tarkastelun ulkopuolelle. Kirjallisuuskatsauksessa hyödynnetään aiempaa tutkimusta ja käytetään niitä uusien tutkimustulosten luomiseen (Salminen, 2011, s. 1). Tarkastelussa on pääasiassa parasosiaaliset suhteet sosiaalisessa mediassa, mutta tutkielmassa hyödynnetään aiempaa tutkimusta parasosiaalisista suhteista myös muista mediamuodoista, kuten televisiosta ja radiosta. Koska kyseessä on narratiivinen kirjallisuuskatsaus ja yleiskatsaus, pyritään tutkielmassa tiivistämään aiempaa tutkimusta (Salminen, 2011, s. 7). Tutkimusta parasosiaalisista suhteista on pääasiassa tehty koskien hahmoja, jotka ovat käsikirjoitettuja (Kurtin, ym. 2019, s. 44), joten paljoa tutkimusta nimenomaan musiikkiartisteista ei vielä ole. Aiemman tutkimuksen puutteen vuoksi kuvailevaa synteesiä täytyy luoda soveltamalla tutkimuksia eri mediamuodoista ja liittämällä tuloksia sopimaan musiikkiartisteihin. Hyviin tieteellisiin käytänteihin kuuluu aiemman tutkimustiedon huomioon ottaminen jo suunnitteluvaiheessa (TENK, 2023, s. 13), tämä tapahtui aiempien tutkimusten kartoittamisella tutkielmaa suunnitellessa.

Tutkimuskysymyksenä esitetään: ”Miten artistien ja fanien parasosiaaliset suhteet sosiaalisessa mediassa vaikuttavat fanien yksinäisyyteen?”. Aineistona toimii vertaisarvioidut, pääasiassa englanninkieliset tieteelliset artikkelit, joita on haettu pääosin tietokannoista: JYKDOK, Google Scholar, Sage Journals sekä Taylor & Francis Online. Hakusanoina aineistonhankinnassa on käytetty pääasiassa englanninkielisiä hakusanoja, koska aiempaa tutkimusta on tehty pääasiassa englanniksi, eikä suomeksi löydy paljoa tutkimusta aiheesta. Aineistonhaussa käytettyjä hakusanoja: parasocial relationships, music, loneliness ja social media (suomeksi: parasosiaaliset suhteet, musiikki, yksinäisyys ja sosiaalinen media), sekä näiden keskinäisiä yhdistelmiä, jotta kirjallisuutta löytyisi eri näkökulmista ja tutkimuksenaloista.

2 IHMISEN SOSIAALISET TARPEET, MUSIIKKI JA SOSIAALINEN MEDIA

2.1 Ihmisen sosiaaliset tarpeet

Kun ihmisen elämisen kannalta tärkeät fysiologiset ja turvallisuuteen liittyvät perustarpeet ovat täytyneet, on ihmisillä tarve *läheisyyteen* ja yhteenkuuluvuuden tunteeseen, näin on määritellyt humanistisen psykologian merkkihenkilö psykologi Abraham Maslow hänen tarvehierarkia -mallissaan. (1943, s. 380.) Ihmisen tarpeelle *yhteenkuuluvuuteen* on mahdollisesti biologinen tausta (Baumeister & Leary, 1995, s. 518). Olisi siis loogista, että jos nämä sosiaaliset tarpeet eivät täyty perinteisellä vastavuoroisella vuorovaikutuksella toisen ihmisen kanssa, hakeutuu tämä täyttämään näitä tarpeitaan muun muassa median avulla sen helpon saavutettavuuden takia. Teknologian kehitys on mahdollistanutkin sen, että voimme täyttää tarpeitamme teknologian avulla helpommin kuin koskaan ennen, mutta kaikkea teknologiaa ei ole kuitenkaan kehitetty vastamaan ihmisen tarpeita ja saattaa antaa ihmiselle jopa valheellisen kuvan tarpeisiin vaikuttamisesta (Derrick ym., 2009 s. 352).

Sosiaalinen media on nimensä mukaan sosiaalista, joten se on luultavasti yksi jopa lähes helpoiten saatavilla olevista keinoista yksilölle lievittää yksinäisyyden tunnettaan teknologian avulla. On kuitenkin syytä muistaa, että sosiaalisella medially on myös negatiivisia vaikutuksia ihmisen psyykkiseen hyvinvointiin, eikä sillä voida täysin korvata kahdenkeskeisiä vuorovaikutustilanteita, missä kaksi ihmistä puhuvat keskenään. Sosiaalisessa mediassa leviävä viha on ajankohtainen ongelma, johon isot yrityksetkin ovat joutuneet puuttumaan viimeaikoina asettamalla palvelimilleen tiukempia sääntöjä (Walther, 2022, s. 1). Päivittäistä nuorten internetin käyttöä

tutkiessa havaittiin, että nettikiusaaminen on ongelma, johon nuoret törmäävät tutustuuessaan uusiin ihmisiin aktiivisesti (Lyyra ym., 2022, s. 10). Ehkäpä verkossa mahdollinen anonyymius saa jotkut sanomaan toisilleen ilkeitä asioita, mikä on kärjistynyt viimeaikoina.

2.2 Yksinäisyys

Kun ihmisen sosiaaliset tarpeet eivät täyty riittävästi, voi ihminen kokea silloin yksinäisyyttä. Yksinäisyys voidaan jakaa kahteen perusmuotoon: sosiaaliseen yksinäisyyteen, jossa henkilökohtaisia *sosiaalisia kontakteja* on vähänlaisesti, sekä emotionaaliseen yksinäisyyteen, jossa vuorovaikutussuhteiden laatu ei ole tarvittavan hyvä (Hyttinen & Valkonen, 2018, s. 27). Vähydellä tässä yhteydessä tarkoitetaan henkilön subjektiivista kokemusta siitä, kuinka hänen kokemat riittävät määrät sosiaalisista kontakteista tai merkityksellisistä vuorovaikutustilanteista eivät täyty. Ihmisen käyttäytymisen tutkiminen yksinäisyyttä kokiessa voi olla haastavaa, sillä voi olla hankalaa erottaa pohjimmainen syy näkyvälle käytökselle. Esimerkiksi televisionkäyttöä tutkiessa havaittiin mediankäytön helpottavan yksinäisyyden tunnetta, mutta lempiohjelmien katsomista on haastavaa tutkia sillä on vaikeaa määritellä hakeutuuko ihminen katsomaan lempiohjelmiään yksinäisyyden vai ohjelmista pitämisen vuoksi (Derrick ym., 2009, s. 355).

Joka kymmenes työikäisistä suomalaisista aikuisista kokee yksinäisyyttä (Hyttinen & Valkonen, 2018, s. 27), mikä muodostaa jopa 10% Suomen työikään kuuluvista ihmisistä. Yksinäisyys on subjektiivinen kokemus, joka on samaan aikaan myös tilannesidonnaista (Hyttinen & Valkonen, 2018, s. 33), joten kovin laajoja yhteenvetoja ja olettamuksia aiheesta ei voida tehdä. On muistettava, että kyseessä on mahdollisia teorioita, jotka saattavat päteä joihinkin tilanteisiin, muttei kaikkiin samalla tavalla. Ihmiset voivat hyötyä joistain yksinäisyyttä lievittävästä elementeistä tietyissä tilanteissa, mutta yleinen yksinäisyyden taso ei kuitenkaan laske yhden tilanteen perusteella (Stein ym., s. 3 2022). Yksilön subjektiivisuus nousee esille sitenkin, että yksinäisyydellä voi olla myös poikkeavat vaikutukset yksilön terveyteen toisiin ihmisiin verrattuna. Pohjoismaalaisia nuoria tutkiessa havaittiin, että tytöt kokevat poikia enemmän yksinäisyyttä (Lyyra ym., 2021, s. 5), joten oletettavasti tytöt ja pojat kokevat sosiaalisia tilanteita eri tavoin.

Yksinäisyyden on todettu olevan merkittävä riskitekijä pohjoismaisten nuorten mielen hyvinvoinnille sekä itsetunnolle (Lyyra ym., 2021, s. 6), sekä vaikuttavan negatiivisesti ikäihmisten psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin (Singer, 2018, s. 5). On siis havaittu, että yksinäisyys vaikuttaa alentavasti terveyteen psyykkisellä ja fyysisellä tasolla sekä useilla ikäryhmillä. Tutkiessa sosiaalisesti syrjäytyneitä miehiä

havaittiin, että heillä on korkeampi todennäköisyys saada ei-kuolemaan johtava aivohalvaus ja kuolla sydän- ja verisuonisairauksiin (Singer, 2018, s. 5). Yksinäisyydellä ja syrjäytymisellä on kiistämättömän merkittävät vaikutukset ihmisten hyvinvointiin.

2.3 Musiikki ja yksinäisyys

Sosiaalisen yhteyden tavoittelu vaikuttaisi olevan yksi olennainen syy musiikin kuuntelulle (Schäfer & Eerola, 2020, s. 245). Lisäksi musiikin on todettukin omaavan yksinäisyyttä vähentäviä ominaisuuksia (Schäfer ym., 2020 s. 8). Ihmisten mediankäyttöä ja yksinäisyyttä tutkiessa havaittiin, että ihmiset hakeutuvat katsomaan lempitelevisio-ohjelmiaan tai kuuntelemaan lempimusiikkiaan, kun he kokevat olonsa yksinäiseksi (Derrick ym., 2009. s. 354), kun taas toisessa tutkimuksessa todettiin, että ihmiset, jotka kaipaavat enemmän sosiaalista yhteyttä muihin, käyttävät mediaa täyttääkseen sosiaalisia tarpeitaan (Schäfer & Eerola, 2020, s. 247). Tämä kertoo siitä, että ihmiset todella käyttävät itse aktiivisesti mediaa lievittääkseen yksinäisyyden tunnetta ja täyttääkseen heidän sosiaalisia tarpeitaan. Medialla on monta muotoa esimerkiksi televisio, musiikki ja radio, joista yksilö voi hakeutua itselleen sopivamman pariin helpottaakseen olotilaansa.

Joillekin surullinen musiikki on avuksi surullisten tunteiden käsittelyssä ja siten vähentää yksinäisyyden tunnetta (Skånland, 2013, s. 7). Musiikki voi toimia ikään kuin virtuaalisena seurana ihmiselle ja auttaa käsittelemään tunteita ystävän kaltaisella tavalla. Lohduttavan musiikin ja huomiota muualle vievän musiikin todettiin vähentävän yksinäisyyden tunnetta saman verran (Schäfer, et al. 2020, s. 10), joten voidaan tehdä johtopäätös, että musiikki ylipäätään vähentää yksinäisyyden tunnetta, eikä musiikin tyylillä ole niin suurta merkitystä keskiarvoisesti asiaa tarkastellen. Tämä on varmasti yksilöllistä, että minkälainen musiikki vaikuttaa tehokkaasti yksilön yksinäisyyden tunteen helpottamiseen.

Narratiivit vetävät yksinäisyyttä kokevia ihmisiä puoleensa (Gabriel & Young, 2011, s. 991), joten esimerkiksi laulun sanojen kerronnallisuus voisi olla yksi tapa helpottaa yksinäisyyden tunnetta musiikin avulla. Varsinkin, jos laulun sanat ovat kuuntelijalle samaistuttavat niin voi hän mitä luultavammin saada tukea sanoituksista ja kokea, että artisti kertoo omista elämäkokemuksistaan suoraan kuuntelijalle. Erityisesti nuoret kuuntelevat yksinäisyyttä kokiessaan kappaleita, joiden sanoitukset sopivat heidän elämäntilanteeseensa (Lippman & Greenwood, 2012, s. 763). Laulun sanoituksia käytetään luultavasti sanoittamaan omia inhimillisiä tunteita, mikä voi mahdollisesti auttaa kuuntelijaa tunteidenkäsittelyssä.

Jos kyseessä on laulaja-lauluntekijä, voi sanoitukset hahmottaa ikään kuin elämäntarinallisella tavalla ja liittää sanoituksissa esiintyvät tarinat artistin kuviteltuun narratiiviseen elämänkertaan. Henkilökohtaista musiikkia kuunteleminen voi helpottaa yksinäisyyden tunnetta, koska se antaa kuuntelijalle yhteydentunteen (Schäfer ym., 2020 s. 11). Kävisi järkeen, että yhteydentunne kumpuaisi artistin sanoituksiin tai elämään samaistumisesta, kun kyseessä on henkilökohtaiseksi määritetty musiikki. Musiikki yksinäisyyden lievittäjänä on todella monipuolinen keino sen moniulottuvuuden vuoksi. Musiikki ulottuu yksinäisyyteen vaikuttavilla piirteillään musiikillisista ominaisuuksista ja sanoituksista jopa yhteisöllisyyteen.

2.4 Sosiaalinen media ja yksinäisyys

On todettu, että sosiaalisen median käyttö voi antaa yksilölle sosiaalista tukea, nostattaa itsetuntoa, vähentää sosiaalista ahdistuneisuutta, sekä vähentää yksinäisyyttä (Lyyra ym., 2022, s. 2). Myös sosiaalinen ahdistuneisyys on yksi tekijä, joka voi aiheuttaa pitkittynyttä yksinäisyyttä (Hyttinen & Valkonen, 2018 s. 33), kävisi järkeen, että sosiaalisen median vähentävä vaikutus sosiaaliseen ahdistukseen vaikuttaisi näin myös vähentävästi yksinäisyyteen. Jos sosiaalinen ahdistus on yksi syy yksinäisyyden tunteen kokemiseen, näin ollen olisi loogista, että sosiaalisen ahdistuksen vähentäminen vähentäisi myös yksinäisyyden tunteen kokemista. Ystävien kanssa kommunikointi verkossa nuorena voi tukea luonnollisia nuoruuden sosiaalisia prosesseja sekä tukea nuoren hyvinvointia (Lyyra ym., 2022, s. 10), sosiaalinen media on siis hyvä työkalu psyykkisen hyvinvoinnin kehittämiseen. On myös todettu, että riippuvuus sosiaalisiin suhteisiin ei liity vahvasti yksinäisyyden tunteeseen, mutta samalla voi tarkoittaa suurempaa internetissä tapahtuvan vuorovaikutuksen käyttöä (Baek ym., 2013 s. 514). Luultavasti silloin, kun on kyse sosiaalisiin tilanteisiin riippuvuudesta, tarve sosiaalisille suhteille on suurempi, mikä voisi johtaa sosiaalisen median käyttöön, täyttääkseen näitä tarpeita.

Masentuneisuus, yksinäisyys sekä ujos ovat tekijöitä, jotka voivat johtaa siihen, että yksilö suosii elektronisia keinoja vuorovaikutukseen, kasvokkain tapahtuvan vastavuoroisen vuorovaikutuksen sijaan (Walther, 2009, s. 5). Eli ihmiset voivat käyttää mediaa ikään kuin apukeinona sosiaalisten tarpeiden täyttämiseen, jos kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus tuottaa vaikeuksia. Jos internetin välityksellä tapahtuvat vuorovaikutustilanteet ovat vastavuoroisia, voi niillä olla samankaltaisia psykologisia hyötyjä, kuin kasvokkain tapahtuvilla vuorovaikutustilanteilla (Baek ym., 2013, s. 515). Voi jollekin siis sosiaalisen median kommunikaation mahdollisuuksista olla sosiaalisesti hyötyä. Yleisesti kuitenkin kasvokkain tapahtuva vuorovaikutus on ihmisille otollisempaa, koska internetin välityksellä sosiaaliset

vihjeet, kuten nonverbaalinen viestintä, on rajallista (Baek ym., 2013, s. 615). Toisaalta joillekin puhuminen aroista ja henkilökohtaisista asioista voi olla helpompaa verkkovälityksen kautta ja onkin arvioitu, että yksi neljästä nuoresta kokee asian juuri näin (Lyyra ym., 2022, s. 7). Tämä viestii siitä, kuinka yksilökohtaista sosiaalisen median käytön merkitykset voivat olla eri ihmisille.

On kuitenkin samaan aikaan syytä muistaa sosiaalisen median liikkakäytön ongelmat, jotka voivat vastakohtaisesti taas lisätä yksinäisyyden tunnetta (Lyyra ym., 2022 s. 2). Riippuen suhteen tyypistä, voi sosiaalisessa mediassa esiintyvillä suhteilla ja sosiaalisen median käytöllä olla hyötyä tai haittaa nuorten hyvinvoinnille (Lyyra ym., 2022, s. 3) ja yksilön psyykkiselle hyvinvoinnille (Baek ym., 2013, s. 515). Panksepp-Jakobsonin hypoteesin (1998) mukaan ihmisen evolutiivinen kehitys ei ole vielä sopeutunut maailmaa kokoajan ympäröivään mediaan (Stein ym., 2022, s. 4; Panksepp, 1998), joten on luonnollista, että media voi tuottaa ihmisille hyvinvoinnin ongelmia. Sosiaalinen media ja teknologia on kehittynyt viime vuosina todella nopealla vauhdilla, joten on ymmärrettävää, ettei ihmiset ole lajina vielä tottuneet asiaan.

Nettikiusaaminen sekä netissä kohdattava viha ovat ajankohtaisia ongelmia sosiaalisessa mediassa. On todistettu, että sosiaalisessa mediassa vihaa ja vihamielisyyttä kokeminen voi johtaa esimerkiksi madaltuneeseen itsetuntoon, yksinäisyyteen sekä ahdistukseen (SELMA, 2019, s. 32). Yksinäisyys sosiaalisessa mediassa on moniselitteinen ilmiö, sillä sosiaalisella medialla on sekä yksinäisyyttä vähentäviä ominaisuuksia, että yksinäisyyttä pahentavia ominaisuuksia.

3 PARASOSIAALISET SUHTEET

Vaikkei parasosiaalisia suhteita aina ehkä nähdä oikeina ihmissuhteina, koska kahden ihmisen välinen vastavuoroinen interaktio puuttuu, on niillä silti niiden psykologiset vaikutuksensa ihmisten hyvinvointiin (Derrick ym., 2008, s. 276). Parasosiaalinen suhde ei ole kahdenkeskeinen vastavuoroinen vuorovaikutussuhde, mutta parasosiaaliseen suhteeseen liittyy silti vuorovaikuttamista, vaikka se onkin yksipuolista. Ihmisille on luonteenomaista etsiä sosiaalisia kontakteja ja hyötyä niistä (Stein ym., 2022, s. 1), tämä etsiminen voi ulottua median puolelle, mikä esiintyy usein parasosiaalisina suhteina.

Psyykkisen hyvinvoinnin kannalta parasosiaaliset suhteet yhdessä vastavuoroisten vuorovaikutussuhteiden kanssa ovat paras yhdistelmä (Derrick ym., 2008, s. 277). Kun parasosiaaliset suhteet mielletään sosiaalisina sijaisina, voisi niitä käyttää ennemminkin paikkaamaan pienempiä sosiaalisia tarpeita, eikä täysin korvaamaan niitä. Sosiaalisten sijaisten hypoteesi esittää, että ihminen voi saada sosiaalista hyötyä musiikista jo pelkästään yksin kuuntelemalla (Schäfer & Eerola, 2020, s. 234). Musiikin sosiaaliset vaikutukset ihmisiin ovat siis todella moninaiset ja näitä vaikutuksia on pelkän äänen lisäksi muitakin, kuten artistikuvalla on luultavasti osuutta siihen, miten musiikin kuuntelu täyttää sosiaalisia tarpeita.

Ihmiset, joilla on suurempi tarve yhteenkuuluvuuden tunteeseen, matala itsetunto, turvaton tai ristiriitainen *kiintymyssuhde*, eli lapsuudessa opittu käyttäytymismalli, jolla varmistaa läheisten suhteiden ylläpitoa (Tokola & Airo, 2024), todennäköisemmin kokevat parasosiaalisia suhteita (Derrick ym., 2009, s. 361). Esimerkiksi sosiaalisesti eristäytyneet ikäihmiset voivat kokea parasosiaalista kiintymystä televisiosarjojen hahmoihin (Rubin & McHugh 1987, s. 281). Toisin sanoen parasosiaalisen suhteen kehittyminen ei katso ikää ja se voi luultavasti kehittyä lähes kaiken ikäisille ja kaikille ihmisryhmille. Sosiaalisten suhteiden heikkous ei kuitenkaan ole selittävä tekijä parasosiaalisten suhteiden kehittymiselle aiemman tutkimuskirjallisuuden valossa (Derrick ym., 2008, s. 263). Yksilöt, joilla on ristiriitainen kiintymyssuhde tai eivät

omaa vahvaa vanhemman hahmoa voivat täyttää vanhemman puutetta hakemalla kiintymystä julkisuudenhahmoista (David ym., 2019, s. 395). Parasosiaalisista suhteista voi saada siis virtuaalista seuraa monenlaisiin tilanteisiin ja tarpeisiin, kuten yksinäisyyden tunteeseen sekä kuvastamaan tietynlaista ihmissuhdetta.

3.1 Parasosiaalisten suhteiden kehittyminen

Rubin ja McHugh kehittivät 1980-luvulla teorian parasosiaalisten suhteiden kehittymiselle. Televisiolle altistumisen lisääntynyt määrä lisää kiintyneisyyttä median hahmoja kohtaan, mikä suurentaa todennäköisyyttä parasosiaalisen suhteen kehittymiselle (Rubin & McHugh, 1987, s. 281). Tätä teoriaa laajennetaan muihin mediamuotoihin siten, että altistus ylipäättään medialle lisää mahdollisuutta parasosiaalisen suhteen kehittymiselle kyseessä olevassa mediassa esiintyvää hahmoa kohtaan. Ihmiset muodostavat sosiaalisia suhteita ja kiintymystä toisiinsa siten, että altistuvat toisilleen toistuvasti (Baumeister & Leary, 1995, s. 520), joten yksipuolinen kiintymisen julkisuudenhahmoon siihen jatkuvasti kohtaamalla mediassa voi olla yhtenä pääsyynä parasosiaalisen suhteen kehittymiselle kiintymyksen kautta. Parasosiaaliseen suhteeseen liittyy osittain myös sosiaalinen vetovoima, sillä usein parasosiaalisen suhteen kohde voisi olla fanille myös sellainen henkilö, jonka kanssa voisi ystäväystyä median ulkopuolellakin (Rubin & McHugh, 1987, s. 261). Parasosiaalinen suhde voi kehittyä, kun fani kokee julkisuuden henkilön kanssa ikään kuin yhdessä kokemuksia (Derrick ym., 2008, s. 261), mikä tuo fania julkisuuden hahmoa lähemmäksi.

Artistilla voi olla fyysisiä piirteitä, jotka edesauttavat parasosiaalisen suhteen syntyä. Esimerkiksi artistin viehätysvoima ja ulkonäkö voivat olla tekijöitä, jotka vahvistavat parasosiaalista suhdetta (Hartmann & Goldhoorn, 2011, s. 1115). Toisaalta viehätysvoima on osittain subjektiivisesti havaittu asia ja tämän taustalla voi olla omat tavoitteet ja tottumukset. Tutkimuksessa havaittiinkin artistin, johon fani kokee jonkintasoista parasosiaalista suhdetta, edustavan kuvaa fanin ihanteellisesta minäkuvausta (Derrick ym., 2008, s. 267). Fanitukseen liittyy vahvasti artistin ihailu ja luultavasti myös samankaltaisuuden tavoittelu. Toisaalta on myös havaittu, että katsoja näkee artistin vähemmän viehättävänä mitä enemmän hän näkee artistia (Kurtin ym., 2019, s. 41). Tässä voisi taustalla olla luultavasti yksilötapauksien erot tai se, että vähemmän viehättäväksi havaittuun ja helpommin lähestyttävään henkilöön olisi helpompi aloittaa muodostamaan ihanteellista minäkuvausta.

Kun median hahmo esimerkiksi katsoo suoraan kameraan, kokee katsojat, että hahmo katsoisi juuri heitä silmiin (Hartmann & Goldhoorn, 2011, s. 1106). Tätä ilmiötä voi tapahtua musiikkiartistien musiikkivideoilla ja konserteissa sekä

konserttivideoissa, missä artisti vaikuttaa ottavan kontaktia katsojaa kohtaan ja luo illuusion vuorovaikutuksesta. Tämä voi olla yksi aspekti parasosiaalisen suhteen kehittymiselle.

3.2 Parasosiaalisten suhteiden vaikutus yksinäisyyteen

Korkea yksinäisyyden taso on liitetty suurempaan taipumukseen parasosiaalisiin suhteisiin (Andriani ym., 2023, s. 293). Parasosiaalisia suhteita voidaan mahdollisesti käyttää omalla tavallaan korvaamaan ihmisenkeskeisiä vastavuoroisia suhteita, joten olisi loogista, että niillä on sosiaalisia tarpeita täyttäviä ominaisuuksia. Parasosiaaliset suhteet ovat mahdollisesti yksi mediankäyttäjien hyvinvoinnin lähteistä (Stein ym., 2022, s. 15). Ihmisellä on mahdollisuus kääntyä median puoleen, kun hänen tarpeensa läheisyyteen ja ystävyyteen eivät ole täyttyneet riittävällä tasolla (Andriani ym., 2023, s. 293). Koska media ympäröi maailmaamme jatkuvasti, on sen puoleen helppo kääntyä kokiessaan yksinäisyyttä. Parasosiaaliset suhteet voivat ikään kuin huijata ihmisen mieltä kokemaan vastavuoroisuutta median hahmolta (Stein ym., 2022, s. 16).

Yksinäisyyttä kokiessa ihmiset eivät suoraan hae helpotusta median hahmoilta, vaan he keskittyvät saamaan nopeaa apua nostamaan mielialaa (Stein ym., 2022, s. 16). Yksinäisyyden tunteen käsittelyssä ihmiset eivät siis hakeudu saamaan sosiaalista seuraa parasosiaalisten suhteiden kautta, vaan he pyrkivät nostattamaan mielialaansa hetkellisesti. Tämä Steinin ja kumppaneiden (2022) esittämä näkökulma tuo uutta perspektiiviä parasosiaalisten suhteiden ja yksinäisyyden tutkimiselle.

Liiallinen turvautuminen parasosiaalisiin suhteisiin on kuitenkin liitetty voimistuneeseen yksinäisyyden tunteeseen (Baek ym., 2013, s. 515), tällöin vastavuoroiset vuorovaikutustilanteet voivat harventua, jos niitä korvaa parasosiaalisilla suhteilla ja suora vastavuoroinen vuorovaikutus muiden kanssa vähenee. Tutkimuksessa, jossa tämä havaittiin (Baek ym., 2013) tarkasteltiin lähinnä sosiaalisen median liikakäyttöä, joka myös omalla tavallaan edesauttaa jonkintasoista eristäytymistä muista vuorovaikutussuhteista.

4 PARASOSIAALISET SUHTEET, FANIT, SOSIAALINEN MEDIA JA YKSINÄISYYS

Sosiaalisen median laajat interaktiiviset käyttömahdollisuudet antavat faneille täysin uuden tavan olla yhteydessä lempiartistiinsa (Kurtin ym., 2019, s. 31), mikä on myös samalla laajentanut mahdollisuuksia parasosiaalisten suhteiden kehittymiselle ja yleistymiselle. Perinteisesti artistit ovat olleet yhteydessä faneihinsa perinteisten mediakanavien, kuten television ja lehtien kautta (Kim & Song, 2016, s. 571). Artistien ja fanien välinen vuorovaikutus on siirtynyt kokoajan yhä enemmän ja enemmän sosiaalisen median puolelle, luultavasti sen helpon saavutettavuutensa vuoksi.

Sosiaalisen median altistus lisää mahdollisuutta parasosiaalisen suhteen kehittymiselle (Kurtin ym., 2019 s. 41), sillä todennäköisesti parasosiaalisen suhteen muodostaminen vaatii jonkinlaisesta uppoutumista alustalle, missä parasosiaalisen suhteen kohdetta esiintyy. Parasosiaalinen suhde vaatii jonkin tasoista kiintymystä ja altistusta kohteelle (Rubin & McHugh, 1987, s. 281), jotta sellainen voi muodostua. Tämän vuoksi parasosiaaliset suhteet muodostuvatkin pääasiassa mediassa usein toistuvasti kohdattuihin hahmoihin. Faneilla on taipumus kehittää kuvitteellinen ihmissuhde artistiin, kun he kokevat artistin olevan sosiaalisesti läsnä (Kim & Song, 2016, s. 574). Kun fani päätyy näkemään artistiin liittyvää sisältöä usein mediassa, voi fani luultavasti kokea artistin olevan läsnä illuusionomaisesti, koska artisti on jatkuvasti näkyvillä jotenkin hänen elämässään.

Fanien suhteet musiikkiartistiin eroavat kuitenkin hieman perinteisiksi mielletyistä parasosiaalisista suhteista (Kurtin ym., 2019, s. 42), joita ovat muun muassa televisio- ja radiopersoniin kohdistuvat parasosiaaliset suhteet. Musiikkiartistin ja fanin välinen parasosiaalinen suhde vastaa mahdollisesti ennemminkin samankaltaista suhdetta, mikä on YouTube-sisällöntuottajan ja katsojan välillä (Kurtin ym., 2019, s. 43). Musiikkiartisti, sekä YouTube-sisällöntuottaja ovat usein brändiltään aitoja ja vilpittömiä ihmisiä, mikä esimerkiksi tulee esiin

musiikkiartistin omaan elämään mahdollisesti heijastavista sanoituksista ja YouTube-sisällöntuottajan arkisista videoblogeista.

Indonesialaisyliopiston opiskelijoita tutkimalla huomattiin, että mitä korkeammaksi yksinäisyys havaittiin, sitä vahvempi parasosiaalinen suhde opiskelijalla on johonkin julkisuuden hahmoon kohdistuen (Andriani ym., 2023, s. 295). Tutkimuksesta ei kuitenkaan selviä, että ovatko yksinäisyyttä kokeneet ihmiset päätyneet parasosiaalisiin suhteisiin yksinäisyyden vuoksi, vai kokevatko he yksinäisyyttä juuri parasosiaalisten suhteiden takia. Kyseisessä tutkimuksessa tarkasteltiin pääasiassa korrelaatiota näiden asioiden välillä. Pelkästään yksinäisyys ei kuitenkaan altista parasosiaaliselle suhteelle, koska silloin suhteesta puuttuu kiintyneisyyden aspekti.

Baek ja kumppanit esittävät, että jos suhteet sosiaalisessa mediassa olisivat enemmän vastavuoroisia, niin olisivat näillä suhteilla positiivisempi vaikutus yksilön psyykkiseen hyvinvointiin (2013, s. 515). Vastavuoroisia vuorovaikutussuhteita olisi kuitenkin haastavaa toteuttaa julkisuuden henkilöiden näkökulmasta, koska heillä on sosiaalisessa mediassa niin paljon seuraajia, ettei heillä pysty olemaan riittäviä resursseja kommunikoidaan läheisemmin kaikkien fanien kanssa. Toisaalta julkisuuden henkilöillä ei ole myöskään mitään vastuuta käyttää sosiaalista mediaa tietyllä tavalla, mutta fanien kanssa vuorovaikuttaminen silloin tällöin voisi vaikuttaa positiivisesti fanien hyvinvointiin tai ainakin hetkellisesti nostaa heidän mielialaansa.

4.1 Artistien vaikutus faneihin sosiaalisessa mediassa

Fani voi kokea ikään kuin tuntevansa lempiartistinsa henkilökohtaisella tasolla. Kun fani seuraa lempiartistiaan sosiaalisessa mediassa, artistin ja fanin välisen lisääntyneen läheisyydentunteen sekä parasosiaalisen suhteen vuoksi fani voi kokea tuntevansa artistin henkilökohtaisesti (Kim & Song, 2016, s. 570). Kun artistit jakavat henkilökohtaisia asioita elämästään ja kertovat kokemuksistaan sosiaalisessa mediassa, voivat fanit kokea artistin olevan sosiaalisesti läsnä heidän elämässään (Kim & Song, 2016, s. 574). Tällaisia asioita ovat esimerkiksi X-viestintäpalvelussa arkisten, mutta hieman yksityisten asioiden jakaminen, joita ei voi tietää muuten kuin suoraan itse artistilta kuulemalla. Parasosiaalisia suhteita on kuvattu ystävänkaltaisiksi suhteiksi (Rubin & McHugh, 1987, s. 280), joten tällaiset arkiset sosiaalisen median päivitykset, jonka kaltaisia asioita oikea ystävä lähettäisi luultavasti vahvistaa samalla parasosiaalista suhdetta artistia kohtaan.

Perinteisen massamedian tarkastelussa on havaittu, että parasosiaalisen suhteen kautta yleisölle kehittyy vastuuntunne esiintyjän menestyksestä hänen urallaan (Horton & Wohl, 1956, s. 220). Artistit käyttävät luultavasti tätä ilmiötä hyväkseen

nykyäänkin sosiaalisessa mediassa promootioidessaan esimerkiksi uutta musiikkia. Fanit usein haluavat tukea artistia ja auttaa artistia tekemään uusia ennätyksiä musiikillaan, vaikkei heillä oikeasti ole vastuuta siihen. Julkisuuden henkilöiden, kuten artistien tarjoamat backstage-passit ja dokumenttielokuvat, joilla fanit pääsevät kurkistamaan kulissien taakse tukevat artistin kuvaa aidosta ja normaalista ihmisestä (Kurtin ym., 2019, s. 32). Samaan aikaan nämä asiat tukevat artistin uraa ja faneilla voi mahdollisesti olla tämä aiemmin mainittu vastuuntunne, jotta hän maksaa artistin oheistuotteista. Toisaalta nämä dokumenttielokuvat ja muut kurkistukset kulissien taakse ovat luultavasti isoja tekijöitä artistin inhimillisen kuvan luomisessa. Dokumenttielokuvissa päästään usein katsomaan artistin arkielämään kuuluvaa työskentelyä sekä kuulemaan artistin arkipäiväisiä ajatuksia. Vaikka dokumentti olisikin käsikirjoitettu, voi fanit silti kokea, että artisti olisi vilpitön ja oma itsensä.

Sosiaalisessa mediassa tulee usein vastaan videoita musiikkiartistien konserteista, varsinkin jos artisti ja yleisö on jotenkin normaalista esiintymisestä poikkeavassa vuorovaikutuksessa. Koska artistin usein näkeminen on yksi tekijä parasosiaalisen suhteen kehittymiselle (Rubin & McHugh, 1987, s. 281), voi sosiaalisessa mediassa satunnaisesti vastaan tulevat videot tukea parasosiaalisen suhteen kehittymistä kyseiseen artistiin, josta näkee usein videoita tai kuvia. Toistuvasti pitkän ajan aikana kehittyneet vaikutelmat ihmisestä, tässä tapauksessa artistista, muuttuvat epätodennäköisemmin jatkossa (Rubin & McHugh, 1987, s. 289). Toisin sanoen, jos median käyttäjä näkee jatkuvasti pitkän ajan verran sisältöä artistiin liittyen, vakiintuu kuva artistista pysyvämmäksi ja siten myös mahdollisuus parasosiaalisen suhteen kehittymiselle tai vahvistumiselle kasvaa.

Videot artisteista, jotka rikkovat niin kutsutun neljännen seinän, kuten esimerkiksi haastattelut, joissa artisti katsoo suoraan kameraan tai keikkavideot, jossa osoitetaan kameraan, luovat illuusiota vastavuoroisesta vuorovaikutuksesta. Kameraan katsominen luo illuusiota silmiin katsomisesta (Hartmann & Goldhoorn, 2011, s. 1106), joten fani voi kokea artistin puhuvan juuri hänelle. Samaa ilmiötä tapahtuu luultavasti myös musiikkiartistin musiikkivideoilla sekä muilla promovideoilla ja artistin videotervehdyksillä.

Myös yksi sosiaalisen median vaikutustapa fanien ja artistien väliseen parasosiaaliseen suhteeseen voisi olla mahdollisesti meemit artistista eli verkossa leviävät hauskat kuvat, joissa on joitain artistiin liittyviä sisäpiirin vitsejä. Luultavasti, kun muiden fanien kanssa nauraa yhdessä hauskalle kuvalle tai videolle artistiin liittyen voisi artistin nähdä ystävänomaisena, jolle voi nauraa. Koska parasosiaaliset suhteet ovat ikään kuin ystävyys-suhteenkaltaisia suhteita (Rubin & McHugh, 1987, s. 261). Aiheesta ei vielä ole tehty lähes ollenkaan tutkimusta kyseisestä näkökulmasta, joten päätelmiä voidaan vain spekuloida.

5 YHTEENVETO JA POHDINTA

Musiikkiartisti tarjoaa olemisellaan monta tapaa faneille helpottaakseen heidän yksinäisyyttään. Parasosiaalisten suhteiden lisäksi fanit voivat samaistua artistin laulujen sanoituksiin, mutta ne voivat samaan aikaan vahvistaa parasosiaalista suhdetta samalla auttaen tunteiden käsittelyssä. Musiikin positiiviset vaikutukset yksinäisyyteen ovat kiistämättömät, sillä musiikilla on erittäin moninaiset vaikutukset yksinäisyyden helpottamiseen. Pelkästään musiikin kuuntelulla on jo positiivista vaikutusta yksilön yksinäisyyden tunteeseen, unohtamatta ulkomusiikillisia tekijöitä, kuten parasosiaalisia suhteita artistin ja kuuntelijan välillä.

Tutkimuskysymykseen: ”Miten artistien ja fanien parasosiaaliset suhteet sosiaalisessa mediassa vaikuttavat fanien yksinäisyyteen?” saatiin vastaukseksi, että fanin ja artistin välinen parasosiaalinen suhde voi vaikuttaa fanin kokemaan yksinäisyyteen positiivisesti, jos näitä suhteita on sopivissa määrin. Liiallisessa määrässä parasosiaalisiin suhteisiin tukeutuminen voi puolestaan lisätä yksinäisyyden tunnetta. Parasosiaalisista suhteista voi olla hyötyä yhdessä vastavuoroisten vuorovaikutussuhteiden kanssa vähentämään yksilön yksinäisyyden tunnetta, kun nämä asiat ovat hyvässä suhteessa toisiinsa. Olennaista on, että parasosiaaliset suhteet eivät poista yksinäisyyden tunnetta, vaan auttavat hetkellisesti lieventämään yksinäistä olotilaa nostamalla mielialaa.

Eettisyyden kannalta tutkielmassa ei ollut suuria haasteita, koska kyseessä on kirjallisuuskatsaus, eikä kokeellinen tutkimus, jossa olisi tutkittavia henkilöitä. Muiden tieteellisen toiminnan osapuolien arvostus on olennaista tieteellisissä käytänteissä (TENK, 2023, s. 13) ja tähän on pyritty viittaamalla artikkeleiden tekijöihin oikeaoppisesti. Kyseessä on kirjallisuuskatsaus, eikä sen tekemistä varten tarvittu rahoituksia, joten niiden ilmoittamiseen ei liity tässä tutkielmassa eettisiä kysymyksiä. Jos tutkimus on saanut rahoitusta, on hyvä ilmoittaa mistä rahoitus on peräisin (TENK, 2023, s. 13), jotta lukijalle on selvää, jos rahoitusta antavat tahot ovat vaikuttaneet

tutkimuksen tuloksiin. Aiheen ja kirjoittajan välillä ei myöskään ole sellaista suhdetta, jotta eettisyyttä täytyisi miettiä sen suhteen.

Tutkielman suurimpana rajoitteena oli se, että kyseessä on kirjallisuuskatsaus, joka nojaa täysin aiheesta aiemmin tehtyyn tutkimukseen. Tutkimusta juuri tästä näkökulmasta ei ennestään oikeastaan ole, joten tutkielmassa täytyi yhdistellä muiden mediamuotojen ja parasosiaalisten suhteiden välisiä yhteyksiä musiikkiartistiuteen ja yksinäisyyteen sekä sosiaalisen median yksinäisyystutkimuksiin. Vaikka parasosiaalisten suhteiden tutkimus kyseisen käsitteen alla on alkanut jo 1950-luvulla Hortonin ja Wohlin (1956) toimesta, on se hieman jäänyt kuitenkin taka-alalle musiikkimedian tutkimuskentällä. Musiikki on usein liitetty parasosiaalisten suhteiden tutkimuksissa muihin perinteisiin medioihin, kuten televisioon ja radioon, vaikka musiikilla onkin niistä poikkeavia ominaisuuksia.

Aihetta pitäisi tutkia lisää monella tavalla, jotta siitä saataisiin ajankohtainen ja mahdollisimman luotettava kuva. Parasosiaalisia suhteita on aiemmin tutkittu pääasiassa televisio- ja radiopersoniin kohdistuvina ja näiden tutkimuksia on yleistetty muihin mediamuotoihin. Aihetta tulisi tutkia lisää, rajaten parasosiaalisen suhteen kohteen juuri musiikkiartistiin. Eri mediamuodoissa esiintyvät hahmot eroavat toisistaan samalla tavalla, kuin mediamuodotkaan eivät ole keskenään samankaltaisia. Musiikkiartistin tutkimus on jäänyt taka-alalle, koska se on liitetty pääasiassa perinteisen median piiriin, vaikka musiikkiartistit eroavat huomattavasti esimerkiksi radiopersonista, musiikkiartistiuuden monipuolisuuden vuoksi. Musiikkiartisti tekee yleensä musiikin lisäksi julkisia esiintymisiä ja haastatteluita, joissa artisti pääsee ikään kuin henkilönä esille. Musiikkiartistiuteen liittyy musiikin lisäksi henkilökuva, joita molempia pitäisi jatkossa yhdistää toisiinsa tutkimuksessa. On mielenkiintoista, kuinka aiempi tutkimus on liittänyt musiikkiartistin niin suorasti muihin mediamuodoissa esiintyviin hahmoihin. Musiikkiartisti pyrkii esiintymään useimmiten omana itsenään, toisin kuin esimerkiksi TV-sarjan hahmo, joka on käsikirjoitettu kuvastamaan tietynlaista roolia.

Teknologian ja sosiaalisen median kehityksen nopeuden vuoksi tutkimuksen on haastavaa pysyä ajan tasalla kaikesta miten sosiaalinen media vaikuttaa ihmisiin. Esimerkiksi TikTok -sovelluksessa ”feedi” eli käyttäjän ruudulle ilmestyvä sisältö voi muovautua siten, että käyttäjä näkee lähes reaaliajassa monelta eri kantilta heidän lempiartistinsa viimeaikaiset tekemiset. Sosiaalisen median sovelluksiin ladatut konserttivideot ja muut videot artistista luultavasti voivat lisätä parasosiaalisen suhteen syntyä tai ainakin sen voimistumista. Varsinkin videot, missä kyseinen artisti on vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa, koska videoiden katsoja voi oletettavasti luoda mielessään kuvaa artistista persoonana. Videoiden kautta fani voi mahdollisesti saada idean siitä, miten artisti käyttäytyisi tapaamistilanteessa ja millainen hän on persoonaltaan, kun hän ei ole esiintymistilanteessa.

Laajoja yhteenvetoja yksinäisyyden helpottamisesta on kuitenkin haastavaa tehdä sillä tulisi muistaa, että ihminen on aina yksilö. Jos jollekin toimii jokin keino helpottamaan yksinäisyyden tunnetta, ei se välttämättä toimi toiselle, vaikka sen todennäköisyys on silloin mahdollinen. Parasosiaalisten suhteiden tutkimus on kärsinyt mahdollisesti ihmisten sosiaalisuuden yksinkertaistamisen vuoksi (Stein ym., 2022, s. 2). Aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa pyritään usein tekemään laajoja yhteenvetoja, eikä tutkia yksittäisiä tapauksia selvittääkseen parasosiaalisten suhteiden syntymekanismia tarkemmin. Yksinäisyyttä jo kokevan ihmisen median käyttöä voi olla haastavaa tutkia, jos ihminen yksinäisyyttä kokiessa hakeutuu refleksinomaisesti median ääreen, mutta samalla media voi pahentaa yksinäisyyden tunnetta. Lisäksi on syytä muistaa, että yksinäisyyden tunnetta voidaan lieventää hetkellisesti ilman, että tyytyväisyys sosiaalisen elämään muuttuisi (Stein ym., 2022, s. 3). Kahtiajako sosiaalisen median käytöstä joko hyvinvointia tukevana tai hyvinvointia heikentävänä on ongelmallista. Kyseessä ei ole selkeä kahtiajako, koska sosiaalisen median vaikutukset ovat niin monitahoisia. Sosiaalinen media voi luultavasti vaikuttaa hyvinvointiin usealla eri tasolla ja usealla eri tavalla samanaikaisesti.

Yksinäisyys on yleisempää nuorilla naisilla (Lyyra ym., 2021, s. 5) ja samaan aikaan he ovat mahdollisesti alttiimpia parasosiaalisten suhteiden kehittymiselle. Yhteiskunnan ongelmalliset ja rakenteelliset vaikutukset ihmisen mielen hyvinvointiin mahdollisesti yleistävät parasosiaalisten suhteiden kehittymistä ja luultavasti juuri nuoret naiset ovat he, joihin tämä eniten kohdistuu. Vaikka parasosiaalisilla suhteilla ja sosiaalisella medialla voidaankin hetkellisesti helpottaa yksinäisyyden tuomaa negatiivista mielentilaa, eivät ne ole kuitenkaan ratkaisu yksinäisyyteen. Ei voida tukeutua liikaa siihen, että muut asiat helpottavat yksinäisyyttä. Pitäisi myös selvittää, että miten voitaisiin ylipäätään vähentää yksinäisyyttä, koska se on kiistämätön ongelma useissa ikäryhmissä. Yksinäisyyden helpottamisen keinot auttavat yksinäisyyttä kokevia yksilöitä, mutta ilmiötä ei pidä unohtaa yhteiskunnallisena ongelmana.

LÄHTEET

- Andriani, N. T., Purwaningsih, I. E. ., & Hary, T. A. P. (2023). Parasocial relationship viewed from loneliness in new students. *International Conference on Indigenous Psychology and Culture*, 1(1), 288–298.
<https://seminar.ustjogja.ac.id/index.php/icipc/article/view/782>
- Baek, Y. M., Bae, Y., & Jang, H. (2013). Social and Parasocial Relationships on Social Network Sites and Their Differential Relationships with Users' Psychological Well-Being. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 16(7), 512–517. <https://doi.org/10.1089/cyber.2012.0510>
- Baumeister, R., & Leary, M. (1995). The Need to Belong: Desire for Interpersonal Attachments as a Fundamental Human Motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.117.3.497>
- Britannica. (10.3.2024). *social media*. *Encyclopedia Britannica*.
<https://www.britannica.com/topic/social-media>
- David, K., Myers, M. E., Perry, S. D., Gouse, V., & Stein, C. B. (2019). Examination of Insecure Attachment and the Potential for Parasocial Parental Attachment (PPA) to a Favorite Celebrity Through Attachment Theory. *North American Journal of Psychology*, 21(2), 387–406.
- Derrick, J. L., Gabriel, S., & Hugenberg, K. (2009) Social surrogacy: How favored television programs provide the experience of belonging. *Journal of Experimental Social Psychology*, 45, 352–362. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2008.12.003>
- Derrick, J. L., Gabriel, S., & Tippin, B. (2008). Parasocial relationships and self-discrepancies: Faux relationships have benefits for low self-esteem individuals. *Personal Relationships*, 15, 261–280. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2008.00197.x>
- Gabriel, S. & Young, A.F. (2011). Becoming a Vampire Without Being Bitten: The Narrative Collective-Assimilation Hypothesis. *Psychological Science*, 22(8), 979–1089. <https://doi.org/10.1177/0956797611415541>
- Hyttinen, S., & Valkonen, T. (2018). Yksinäisten työikäisten vuorovaikutussuhteet. *Prologi – puheviestinnän vuosikirja*, 14, 26–42.
<https://doi.org/10.33352/prlg.95928>
- Hartmann, T., Goldhoorn, C. (2011). Horton and Wohl Revisited: Exploring Viewers' Experience of Parasocial Interaction. *Journal of Communication*, 61(6), 1104–1121.
<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2011.01595.x>
- Horton, D., & Wohl, R. (1956). Mass Communication and Para-social Interaction: Observations on intimacy at a Distance. *Psychiatry* 19, 215–229.
<https://doi.org/10.1080/00332747.1956.11023049>
- Kim, J. & Song, H. (2016). Celebrity's self-disclosure on Twitter and parasocial relationships: A mediating role of social presence. *Computers in Human Behavior*, 62, 570–577. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.03.083>
- Kurtin, K. S., O'Brien, N., Roy, D., & Dam, L. (2019). Parasocial Relationships with Musicians. *The Journal of Social Media in Society*, 8(2), 30–50.

- Lyyra, N., Thorsteinsson, E. B., Eriksson, C., Madsen, K. R., Tolvanen, A., Löfstedt, P. & Välimaa, R. (2021). The Association between Loneliness, Mental Well-Being, and Self-Esteem among Adolescents in Four Nordic Countries. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(14), artikkeli 7405. <https://doi.org/10.3390/ijerph18147405>
- Lyyra, N., Junntila, N., Gustafsson, J., Lahti, H., & Paakkari, L. (2022). Adolescent's online communication and well-being: Findings from the 2018 health behavior in school-aged children (HBSC) study. *Frontiers in Psychiatry*, 13, 1–13. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.976404>
- Lippman, J. R., & Greenwood, D. N. (2012). A Song to Remember: Emerging Adults Recall Memorable Music. *Journal of Adolescent Research*, 27(6), 751–774. <https://doi.org/10.1177/0743558412447853>
- Martin, R. (22.9.2023). parasocial interaction. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/science/parasocial-interaction>
- Maslow, A. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396. <https://doi.org/10.1037/h0054346>
- Oxford English Dictionary. (4.3.2023). *fan* (n.2). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/OED/1151323241>
- Rubin, R. B., & McHugh, M. P. (1987). Development of Parasocial Interaction Relationships. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 31(3), 279–292.
- Salminen, A. (2011). Mikä kirjallisuuskatsaus? *Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovituksiin*. Vaasan yliopisto.
- Schäfer, K. & Eerola, T. (2020). How listening to music and engagement with other media provide a sense of belonging: An exploratory study of social surrogacy. *Psychology of Music*, 48(2), 232–251. <https://doi.org/10.1177/0305735618795036>
- Schäfer, K., Saarikallio, S., & Eerola, T. (2020). Music May Reduce Loneliness and Act as Social Surrogate for a Friend: Evidence from an Experimental Listening Study. *Music & Science*, 3, 1–16. <https://doi.org/10.1177/2059204320935709>
- SELMA. (2019). Hacking Online Hate: Building an Evidence Base for Educators. European Schoolnet. <https://hackinghate.eu/publications/>
- Singer, C. (2018). Health Effects of Social Isolation and Loneliness. *Journal of Aging Life Care*. 28(1). 4–8.
- Skånland, M. S. (2013). Everyday music listening and affect regulation: the role of MP3 players. *International journal of qualitative studies on health and well-being*, 8, artikkeli 20595. <https://doi.org/10.3402/qhw.v8i0.20595>
- Stein, J-P., Liebers, N., & Faiss, M. (2022). Feeling Better... But Also Less Lonely? An Experimental Comparison of How Parasocial and Social Relationships Affect People's Well-Being. *Mass Communication and Society*. 1–23. <https://doi.org/10.1080/15205436.2022.2127369>
- Tokola, M., & Airo, R. (14.2.2024). Kiintymyssuhteet ja kiintymyssuhdemallit. *Duodecim terveyskirjasto*. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk01359>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (2023). Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsittelyminen Suomessa. *Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja*.

- Walther, J. B. (2022). Social media and online hate. *Current Opinion in Psychology*, 45, artikkeli 101298. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2021.12.010>
- Walther, J. B. (2009). Personal Communication by CMC. Teoksessa W. Donsbach (Toim.), *The International Encyclopedia of Communication* (s. 1-7). John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/9781405186407.wbiecp025>